UNIVERSIDADE DA CORUÑA

Guía Docente			
Datos Identificativos			**2023/24**
Asignatura (*)	Ética profesional, marco legal e filosofía do coidado	**Código**	750G01016
Titulación			

Descriptores				
Ciclo	**Período**	**Curso**	**Tipo**	**Créditos**
Grao	2º cuadrimestre	Segundo	Obrigatoria	6

Idioma	CastelánGalego		
Modalidade docente	Presencial		
Prerrequisitos			
Departamento	Ciencias da Saúde		
Coordinación	Varela Feal, Nuria Esther	**Correo electrónico**	nuria.varela.feal@udc.es
Profesorado	Varela Feal, Nuria Esther	**Correo electrónico**	nuria.varela.feal@udc.es
Web	campusvirtual.udc.gal/		
Descrición xeral	Ao termo do proceso de ensino-aprendizaxe o estudante deberá coñecer e asimilar os criterios éticos que lles permitan exercer con dignidade e responsabilidade a súa profesión, así como tamén os aspectos lexislativos do seu ámbito profesional. Ademáis iniciarase o alumnado no dominio de certas habilidades básicas, sendo a máis importante a deliberación.		

Competencias / Resultados do título	
Código	**Competencias / Resultados do título**

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	**Competencias / Resultados do título**		
Comprender e aceptar as condicións éticas, legáis e profesionáis que conforman a práctica da enfermaría.	A56	B1 B2 B6 B8 B16	C3 C6 C7 C11
Recoñecer os códigos deontolóxicos da profesión e as normas legais do ámbito profesional, así como a lexislación en materia de saúde.	A56	B1 B2 B3	C4 C10 C12
Identificar e xustificar o dereito á dignidade, privacidade, intimidade e confidencialidade das persoas con problemas de saúde.	A57	B1 B3 B6 B8 B11 B12 B16	C7 C10 C11 C12
Identificar e defender o dereito á información e á autonomía na toma de decisións do usuario e da súa familia.	A56 A57 A58	B1 B4 B5 B6	C4 C7 C10 C11 C12

Interpretar e sintetizar críticamente as fontes de datos e a información que faciliten a libre elección do usuario.	A56 A57	B1 B2 B3 B8 B11 B12	C1 C3 C6 C10 C11 C12
Descubrir e utilizar as intervencións enfermeiras no marco ético e deontolóxico da enfermaría.	A57 A58	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B8 B12 B16	C4 C7 C10 C11 C12

Contidos	
Temas	**Subtemas**
1.- CONSIDERACIÓNS XERAIS DE ETICA E MORAL	1.1 Introdución. 1.2 Definición de ética e moral. Conceptos: Lexislación, Deontología. 1.3 Diferentes perspectivas e tendencias da ética. 1.4 Toma de decisions éticas e proceso deliberativo.
2. A EXPERIENCIA MORAL	2.1 Feitos, Valores e Deberes. 2.2 A deliberación.
3. ENFERMARÍA Y ÉTICA PROFESIONAL	4.1 Introdución. 4.2 Etica das profesións. 4.3 Etica do coidado. 4.4 Coidar con calidade. 4.5 Principios e valores enfermeiros. 4.6 A etica en enfermaría. 4.7 Codigo deontolóxico en enfermaría.
4. A BIOÉTICA Y OS SEUS PRINCIPIOS ESPECÍFICOS	5.1 Concepto de bioética. 5.2 Principios eticos. 5.3 Principios bioéticos. 5.4 Comites de bioética.
5. DEREITOS FUNDAMENTAIS	6.1 Dereitos da persoa na Constitución española. 6.2 Dereitos e deberes dos usuarios. 6.3 Información. Consentimento informado. 6.4 Lexislación sobre Dereitos e deberes dentro da Lei Xeral de Sanidade.
6. RESPONSABILIDADE ETICA E LEGAL	7.1 Responsabilidade: Responsabilidade civil e penal da enfermeira. 7.2 Segredo profesional. Confidencialidade.
7. ASPECTOS ESPECIFICOS DO EXERCICIO PROFESIONAL	8.1 Interrupción voluntaria do embarazo. 8.2 Deliberación anticipada da atención. 8.3 Eutanasia. Dereito a unha morte digna. 8.4 Manipulación do patrimonio xenético e diagnostico xenético.

Planificación				
Metodoloxías / probas	**Competencias / Resultados**	**Horas lectivas (presenciais e virtuais)**	**Horas traballo autónomo**	**Horas totais**

Sesión maxistral	A56 B3 B16 C7 C10 C12	21	21	42
Aprendizaxe colaborativa	A56 A57 A58 B1 B2 B5 B6 B8 B11 B12 C3 C4 C6 C7 C10 C11	17	33	50
Eventos científicos e/ou divulgativos	A56 B1 B3 B4 B8 B11 B12 C1 C3 C6 C12	4	9	13
Foro virtual	B3 B4 B8 C1 C4	0	8	8
Recensión bilbiográfica	A56 B1 B3 B8 B11 C1 C3 C4 C6 C7 C11	0	20	20
Proba obxectiva	A56 A57 A58 B2 B3 B16 C11	2	11	13
Atención personalizada		4	0	4
***Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado**				

Metodoloxías	
Metodoloxías	**Descrición**
Sesión maxistral	Os contidos teóricos básicos da materia serán impartidos mediante lección maxistral, pero cun enfoque participativo por parte do alumnado. Baseada na exposición oral complementada co uso de audiovisuais e introdución dalgunhas preguntas dirixidas ao alumnado, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.
Aprendizaxe colaborativa	Conxunto de procedementos de ensino-aprendizaxe guiados de forma presencial e/ou apoiados con tecnoloxías da información e as comunicacións, que se basean na organización da clase en pequenos grupos nos que o alumnado traballa conxuntamente na resolución de tarefas, solucións de problemas, análisis de casos, prácticas guiadas, debates, etc., asignadas polo profesorado para optimizar a súa propia aprendizaxe e a dos outros membros do grupo. Os grupos comporanse o primeiro día de clase da materia. Os resultados dos escenarios/tareas ou actividades entregaranse a través da plataforma Moodle.
Eventos científicos e/ou divulgativos	Actividades realizadas polo alumnado que implican a asistencia e/ou participación en eventos científicos e/ou divulgativos (congresos, xornadas, simposios, cursos, seminarios, ciclo de conferencias, exposicións, etc., e da realización dos traballos derivados a través dunha contorna virtual de aprendizaxe mediante ferramentas de comunicación asíncrona (foro) co obxectivo de profundar no coñecemento de temas de estudo relacionados coa materia. Estas actividades proporcionan ao alumnado coñecementos e experiencias actuais que incorporan as últimas novidades referentes a un determinado ámbito de estudo.
Foro virtual	Espazo de discusión informal destinado aos estudantes para o tratamento dun tema ou problema, que se desenvolve a través dunha contorna virtual de aprendizaxe mediante ferramentas de comunicación asíncrona (foro). - Esta metodoloxía realizarse de maneira virtual utilizando as ferramentas informáticas institucionais, sendo o Campus Virtual a canle principal de comunicación entre o docente e o alumnado.
Recensión bilbiográfica	A recensión bibliográfica supón un proceso de lectura crítica dun libro, dun artigo, dunha tese ou dunha comunicación a un congreso. Como tal proceso comprende a lectura da obra, a análise do seu contido e unha crítica e valoración da mesma en relación á literatura existente sobre o tema. - Esta metodoloxía realizarase de maneira virtual utilizando as ferramentas informáticas institucionais, sendo o Campus Virtual a canle principal de comunicación entre o docente e o alumnado. Complementarase cun Flipped Learning, lectura crítica da bibliografía (artículo científico o narrativo) e exposición en clase e participación e xestión de debates e deliberación.

Proba obxectiva	Exame tipo test. A proba será elaborada co fin de valorar o nivel de coñecementos teóricos do alumnado. A proba deberá realizarse de maneira presencial utilizando as ferramentas informáticas institucionais.

Atención personalizada	
Metodoloxías	**Descrición**
Recensión bilbiográfica Aprendizaxe colaborativa Eventos científicos e/ou divulgativos Proba obxectiva	A atención personalizada ten como finalidade orientar o alumnado na realización das diferentes actividades integradas na materia. O seguimento farase de forma individual ou en pequenos grupos, ben de maneira presencial ou a través das ferramentas informáticas institucionais, sendo o Campus Virtual da UDC a canle principal de comunicación.

Avaliación			
Metodoloxías	**Competencias / Resultados**	**Descrición**	**Cualificación**
Recensión bilbiográfica	A56 B1 B3 B8 B11 C1 C3 C4 C6 C7 C11	A comprensión da documentación achegada valórase a través das respostas, por parte do alumnado, a unha serie de preguntas realizadas sobre o tema ou a entrega de breves comentarios sobre o contido dos textos. O Flipped Learning consistirá en expoñer as súas reflexións a través da exposición na aula e posterior debate sobre o tema suscitado. É obligatoria, a súa realización supón o 10% (1 punto) da nota final. Terá unha puntuación de 0 a 10	10
Aprendizaxe colaborativa	A56 A57 A58 B1 B2 B5 B6 B8 B11 B12 C3 C4 C6 C7 C10 C11	A realización do traballo colaborativo é obrigatoria. Valorarase nas tarefas, estudio de casos e debates a integración de coñecementos teóricos básicos na aplicación práctica, a aplicación nos casos da toma de decisións a través de modelo deliberativo. Desenvolvemento dos cursos de acción extremos, intermedios e os casos de accións prudentes. Supón o 20% (2 puntos) da nota final. Será necesario acadar unha puntuación de 5 puntos (sobre 10) para sumar as calificacións do resto de actividades.	20
Eventos científicos e/ou divulgativos	A56 B1 B3 B4 B8 B11 B12 C1 C3 C6 C12	Avalíanse os seguintes aspectos. asistencia, participación e entrega dos comentarios o reflexions solicitadas. A participación nos eventos supón o 5% (0,5 puntos) da nota final. Terá unha puntuación de 0 a 10.	5
Proba obxectiva	A56 A57 A58 B2 B3 B16 C11	Exame tipo test cunha única resposta correcta. É obrigatoria e supón un 60% (6 puntos) da nota total. As respostas incorrectas descontarán aplicando a seguinte fórmula: Puntuación= nº de acertos ? (nº erros/2) ou nº de acertos-(nº de errosx0.5). Será necesario acadar unha puntuación de 5 puntos (sobre 10) para sumar as calificacións do resto de actividades.	60

Foro virtual	B3 B4 B8 C1 C4	Valorarase a participación e a capacidade reflexiva sobre os temas achegados e/ou expostos nos foros, a expresión escrita dos comentarios, suxestións e/ou reflexións expostas polo alumnado. A súa capacidade de análise e pensamento crítico, así como a súa creatividade. A participación no foros supón o 5% (0,5 puntos) da nota final. Terá unha puntuación de 0 a 10.	5

Observacións avaliación
Para superar a materia no SISTEMA ORDINARIO (obrigatorio para todo o alumnado con matricula ordinaria) o estudiantado debe superar cada unha das partes: recensión bibliográfica (10%), aprendizaxe colaborativa (20%), eventos científicos e/ou divulgativos (5%) foro virtual (5%) e proba obxetiva (60%). A cualificación de non presentado: otorgarase ao alumnado que non se presente ao exame nin participe nas actividades programadas. O alumnado da convocatoria adiantada de Decembro e Segunda Oportunidade, debe cumprir os mesmos requisitos que nas convocatorias ordinarias. O alumnado con matrícula a tempo parcial (con o sin dispensa académica) poderá optar a non acudir as actividades grupais presenciais, pero deberá participar nas tareas, foros, eventos e traballos programados e presentalas de forma individual na plataforma virtual. Convocatorias de segunda e posteriores matrículas: Para aqueles alumnos/as que cursen a materia por segunda o posteriores matriculas poden volver cursar toda a materia novamente ou presentarse só a unha proba obxectiva que tendrá una valoración do 100%. Para optar á matrícula de honra, o alumnado deberá acadar unha calificación final entre 9,5 - 10. SEGUNDA OPORTUNIDADE E OUTRAS: O/a estudante de "2ª oportunidade e outras" seguirá o sistema de avaliación da 1ª oportunidade. Poderá presentar as actividades académicas programadas pendentes e/ou a proba objetiva non superada. SICUE, ERASMUS E BILATERAL. Os estudiantes vinculados cos programas de movilidade deben cumprir os mesmos requisitos que na convocatoria ordinaria para a superación da materia. FRAUDE: A realización fraudulenta das probas ou actividades de avaliación, unha vez comprobada, implicará directamente a cualificación de suspenso na convocatoria en que se cometa: o/a estudante será cualificado con ?suspenso? (nota numérica 0) na convocatoria correspondente do curso académico, tanto se a comisión da falta se produce na primeira oportunidade como na segunda. Para isto, procederase a modificar a súa cualificación na acta de primeira oportunidade, se fose necesario.

Fontes de información

Bibliografía básica	- Feito L, Gracia D, Sanchez M. (2011). Bioética: el estado de la cuestión. Madrid: Triacastela - Gracia D. (2004). Como arqueros al blanco. Estudios de bioética. Madrid: Triacastela - Gracia D. (2019). Bioética mínima. Madrid: Triacastela - Gracia D. (2013). Valor y Precio. Madrid:Triacastela - Camps V. (2021). Tiempo de cuidados. Otra forma de estar en el mundo. Barcelona: Arpa & Alfil - Cortina A. (2013). ¿Para qué sirve realmente la ética?. Barcelona: Paidós - Camps V. (2019). Virtudes públicas. Barcelona: Arpa & Alfil · Mosqueda-Diaz, A., Mendoza-Parra, S., Jofré-Aravena, V. (2014). Aporte de enfermería a la toma de decisiones en salud. Rev Bras Enferm. mai-jun; 67(3):462-7· Orbegozo Aramburi, A. Etica y Enfermería. http://www.paliativossinfronteras.com/upload/publica/libros/dilemas-eticos-final-vida/02%20Orbegozo.pdf· Garzón Alarcón, N. (2001). Toma de decisiones éticas. Catadra Manuel Ancina. Etica y Bioética. · Cortina, A., Conill, J. (2000). El sentido de las profesiones. verbo Divino. Navarra· Pegueroles, A. F. (2005). Cuidar siguiendo los valores y principios éticos propios de la enfermería. Enfermería Clínica, 15(5), 287-290.· de Lima, A. E. A. (2003). ¿ Cómo comunicar malas noticias a nuestros pacientes y no morir en el intento?. Rev Argent Cardiol, 71, 217-220.· Santiago, C. D. V. M. Derecho a la Información en el ámbito sanitario.· Lorda, S., & Eta Concheiro, P. (1993). L. El consentimiento informado: teoría y práctica. Med Clin (Barc), 100(17), 659-663.· Simón, P. (2001). Júdez J. Consentimiento informado. Med Clin (Barc), 117(3), 99-106.· García Ortega, C., Cózar Murillo, V., & Almenara Barrios, J. (2004). La autonomía del paciente y los derechos en materia de información y documentación clínica en el contexto de la Ley 41/2002. Revista española de salud pública, 78(4), 469-479.· Calvo, D. (2010). Secreto profesional en el ámbito de la enfermería. Ed. Jurúa. Lisboa.· Lago, E. A., Rico, C. C., & Sanjuán, J. A. G. (2011). Los documentos de Instrucciones Previas y la planificación anticipada de las decisiones sanitarias.Galicia Clínica, 72(3), 121-124.· de Cuidados Paliativos, S. E. (2014). Guía de cuidados paliativos. línea] http://www. secpal. com/guiacp/guiacp. pdf.[Consultada: 16/05/2006].· Simón-Lorda, P., Tamayo-Velázquez, M. I., Vázquez-Vicente, A., Durán-Hoyos, A., Pena-González, J., & Jiménez-Zurita, P. (2008). Conocimientos y actitudes de los médicos en dos áreas sanitarias sobre las voluntades vitales anticipadas. Atención primaria, 40(2), 61-66.· Arauzo, V., Trenado, J., Busqueta, G., & Quintana, S. (2010). Grado de conocimiento sobre la ley de voluntades anticipadas entre los familiares de los pacientes ingresados en un servicio de medicina intensiva. Medicina clínica,134(10), 448-451.
Bibliografía complementaria	Aportarase bibliografía actualizada a través de artigos científicos relacionados cos temas a traballar.O estudiantado disporá de todos os materiais de traballo da maneira dixitalizada en Moodle.

Recomendacións
Materias que se recomenda ter cursado previamente
Psicoloxía/750G01003 Fundamentos da Enfermaría/750G01007
Materias que se recomenda cursar simultaneamente
Enfermaría da Saúde Mental/750G01015 Estancias Clinicas II/750G01026
Materias que continúan o temario
Enfermaría clínica III/750G01017 Enfermaría materno-infantil/750G01018 Enfermaría Comunitaria II/750G01019 Enfermaría Xerontolóxica/750G01020 Estadías Clínicas III/750G01027 Estancias Clínicas IV/750G01028 Estancias Clínicas V/750G01029 Estancias Clínicas VI/750G01030 Estancias Clínicas VII/750G01031 Practicum/750G01032

Observacións
Para axudar a conseguir unha contorna inmediata sustentable e cumprir co obxectivo da acción número 5: Docencia e investigación saudable e sustentable ambiental e social do "Plan de Acción Green Campus Ferrol", esta materia ten en conta as recomendacións de SUSTENTABILIDADE MEDIO AMBIENTE, PERSOA E IGUALDADE DE XERO:- A entrega dos traballos documentais que se realicen nesta materia, realizarase a través de Moodle, en formato dixital sen necesidade de imprimilos.- Teranse en conta os principios éticos relacionados cos valores da sustentabilidade nos comportamentos persoais e profesionais.Atendendo ás distintas normativas de aplicación para a docencia universitaria, nesta materia terase en conta a PERSPECTIVA DE XÉNERO velando pola non utilización dunha linguaxe sexista na aula, nos documentos desenvolvidos na materia e nas actividades clínicas realizadas co alumnado.- Traballarase para identificar e modificar prexuízos e actitudes sexistas dentro da aula ou no contexto clínico, influíndo na contorna para modificalos e fomentar valores de respecto e igualdade.- Prestarase especial atención en detectar situacións de discriminación por razón de xénero e proporanse accións e medidas para corrixilas.Facilitarase a plena integración do alumnado que por razón físicas, sensoriais, psíquicas ou socioculturais, experimenten dificultades a un acceso idóneo, igualitario e proveitoso á vida universitaria.Nesta materia, o profesorado, ten contraído o compromiso de aplicación da normativa da UDC ante situacións de plaxio.

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías